

INGA ĻAŠENKO

**DZINTARA CEĻŠ -
LATVIJAS NĀKOTNE PASAULĒ**

ZINĀTNISKI METODISKAIS LĪDZEKLIS

Rīga, Latvija
2014

Contents

Introduction	6
Chapter 1. State of the art and objectives	11
1.1. Processing of the raw material	20
1.1.1. Purification of amber scrap	21
1.1.2. Purification from organic impurities	22
1.1.3. Grinding to the microstructure and purification from inorganic impurities	22
1.1.4. Fine grinding to the particle size 500-1000 nm	22
1.2. Basic study of amber	23
1.2.1. Extraction – separation of substances from a amber powder	23
1.2.2. Extract identification	25
1.3. Development and optimization of the technology for obtaining the amber composite fibers	25
1.3.1. Two step extrusion	25
1.3.2. Mechanical tests and Optimization	26
1.4. Biological studies of obtained materials	27
1.4.1. Effect of the major chemical compound isolated from amber on cells in culture	28
1.4.2. Effect of the other chemical compound isolated from amber on cells in culture	28
1.4.3. Biological testing of composite amber fiber/material	29
Chapter 2. Optimizacion of amber-containing material	33
2.1. Optimizing selection of amber for the manufacture of amber composite fibers	33
2.1.1. General information about amber	34
2.1.2. Criteria of the Baltic amber optimization	37
2.2. Assessment of the Impact of Amber Solution on Derma and Subcutaneous Tissue Cell Structure	51
2.2.1. Safety Assessment of Amber Cotton Pads	51
2.2.2. Material and methods	52
2.2.3. Results	54
2.2.4. Discussion and conclusions	59
2.3. The effect of cotton pads impregnated with amber suspension on collagen and elastin	63
2.3.1. Characterization of collagen and elastin	63
2.3.2. Means preventing degradation of collagen and elastin	65

Saturs

Ievads	6
1. nodaļa. Situācijas raksturojums un pētījumu mērķi	11
1.1. Izejvielu apstrāde	20
1.1.1. Dzintara gabaliņu attīrīšana	21
1.1.2. Attīrīšana no organiskajiem piemaisījumiem	22
1.1.3. Rupjā malšana un attīrīšana no neorganiskajiem piemaisījumiem	22
1.1.4. Smalkā malšana, daļiņu izmērs 500-1000 nm	22
1.2. Dzintara pamatīpašību pētījumi	23
1.2.1. Ekstrakcija - sastāvdaļu izdalīšana no dzintara pulvera	23
1.2.2. Ekstrakta izpēte	25
1.3. Dzintara kompozītmateriālu ražošanas tehnoloģijas izstrāde un optimizācija	25
1.3.1. Divpakāpju ekstrūzija	25
1.3.2. Mehāniskie testi un optimizācija	26
1.4. Iegūtā materiāla bioloģisko īpašību izpēte	27
1.4.1. Galveno ķīmisko sastāvdaļu, kas tika izdalītas no dzintara, iedarbība uz šūnu kultūrām	28
1.4.2. Citu ķīmisku vielu, kas tika izdalītas no dzintara, iedarbība uz šūnu kultūrām	28
1.4.3. Dzintara kompozītmateriāla pavedienu/audumu bioloģiskā izpēte	29
2. nodaļa. Dzintara saturoša materiāla optimizācija	33
2.1. Dzintara kompozītpavedienu ražošanai paredzētā dzintara atlases optimizēšana	33
2.1.1. Vispārīga informācija par dzintaru	34
2.1.2. Baltijas dzintara optimizācijas kritēriji	37
2.2. Dzintara šķīduma iedarbības uz dermas un apakšdermas šūnu struktūru novērtējums	51
2.2.1. Dzintara higiēnisko salvešu nekaitīguma novērtējums	51
2.2.2. Materiāls un metodes	52
2.2.3. Rezultāti	54
2.2.4. Diskusija un secinājumi	59
2.3. Ar dzintara šķīdumu piesūcināto higiēnisko salvešu iedarbība uz kolagēnu un elastīnu	63
2.3.1. Kolagēna un elastīna raksturojums	63
2.3.2. Paņēmienu kolagēna un elastīna sabrukšanas novēršanai	65

2.3.3. Baltijas dzintars un sukcinskābe	67
2.3.4. Izmantotie materiāli un metodes	68
2.3.5. Rezultāti un to analīze	71
2.3.6. Secinājumi	73
3. nodaļa. Izejmateriālu sagatavošana un pētīšana	77
3.1. Piemērotākas polimēru matricas piemēklēšana, analīze	77
3.2. Dzintara pulvera daļiņu pielāgošana optimizētajam produktam. Dzintara pulvera attīrīšana	79
3.3. Izstrādāt metodi kolofonija tehnoloģiskai pārstrādei un iegūt tehnoloģiski pārstrādātu kolofoniju ar dažādiem daļiņu izmēriem. Kolofonija pulvera attīrīšana no piejaukumiem. Iegūt kolofonija pulveri ar iepriekš noteiktu daļiņu izmēru pēc iepriekš izstrādātās tehnoloģijas	90
3.4. Kolofonija pārstrādes termiskā analīze, produkta IS analīze	93
3.5. Kompozīta polimēra granulu ar masterbatch iegūšanas metodes optimizēšana vadoties pēc paredzēto īpašību vajadzībām. Metodes izstrādāšana granulu, kas satur 3% dzintara, 2% kolofonija pulvera un 0,5% sudraba, iegūšanai	98
Metodes	102
Rezultāti	103
Secinājums	111
Kopsavilkums	125
Rezultātu apkopojums	125
3.6. Kompozīta polimēra granulu ar masterbatch testēšanas rezultātu analīze un slēdziens par atbilstību ISO standartiem	125
4. nodaļa. Granulāta ar dzintara pulveri tā struktūrā fizikālmehānisko un ķīmisko īpašību izpēte un dzintaru saturošo savienojumu ietekmes novērtējums in vitro	129
4.1. Study of physical and mechanical properties of industrial samples for optimization of strength parameters	129
Darba apraksts un rezultāti	130
Rezultātu apkopojums	133
4.2. Granulāta un korda materiāla ar dzintara pulvera sastāva ķīmisko īpašību analizēšana un saules gaismas ietekmes testēšana	133
Rezultātu apkopojums	137
4.3. Dzintara pulvera un tajā esošās dzintarskābes ietekmes un iedarbības mehānisma novērtēšana, un tās sāls eksperimenti in vitro	138
Rezultātu apkopojums	140

2.3.3. Baltic amber and succinic acid	67
2.3.4. Materials and methods	68
2.3.5. Results and discussion	71
2.3.6. Conclusion	73
Chapter 3. Preparation and Research of Source Materials	77
3.1. Looking for the Most Suitable Polymer Matrix, analysis	77
3.2. Adjusting the Particles of the Amber Powder to the Optimized Product. Purification of the Amber Powder	79
3.3. To develop a method for the technological processing of colophony, to obtain a technologically processed colophony with particles of various size. Removal of admixtures from the colophony. To obtain colophony powder with particles of a predetermined size applying the previously developed technology	90
3.4. Thermal Analysis of Colophony Processing, IR Analysis of the Product	93
3.5. Optimization of the method used for obtaining composite polymer granules with masterbatches, according to the needs of provided characteristics. Development of a method for obtaining granules containing 3% of amber, 2% of colophony powder and 0.5% of silver	98
Methods	102
Results	103
Conclusion	111
Summary of Results	125
3.6. Analysis of the Testing Results of the Composite Polymer granules with Masterbatches and Conclusion on Compliance with the ISO standards	125
Chapter 4. In vitro researches of physical and mechanical properties of granulate with integrated amber powder and assessment of influence of amber-containing compounds	129
4.1. Rūpniecisko paraugu fizikāli-mehānisko īpašību izpēte izturības parametru optimizēšanai	129
Work description and results	130
Summary of the results	133
4.2. Analysis of chemical properties of granulate and cord material with integrated amber powder and testing of sunlight impact	133
Summary of the results	137
4.3. Assessment of influence and action mechanism of amber powder with integrated succinic acid and in vitro experiments for salt	138
Summary of the results	140

Chapter 5. Research and Production of Amber Composite Fibers	143	5. nodaļa. Kompozīta dzintara pavedienu ražošana un pētījumi	143
5.1. Filter test	143	5.1. Filtra tests	143
5.2. Melt spinning	145	5.2. Kausēšana un vērpšana	145
5.3. Spinning of the composite polyamide (CPA6)	146	5.3. Kompozīta poliamīda (KPA6) vērpšana	146
Results	150	Rezultāti	150
5.4. LOY spinning	151	5.4. LOY vērpšana	151
5.5. Microscopy research of the ready amber composite fibers	152	5.5. Gatavo kompozīta dzintara pavedienu mikroskopijas pētījumi	152
5.6. Stretching of amber composite fibers	154	5.6. Kompozīta dzintara pavedienu stiepšana	154
5.7. Amber composite fiber properties	155	5.7. Kompozīta dzintara pavedienu īpašības	155
5.7.1. The physico-mechanical properties of amber composite fibers	155	5.7.1. Kompozīta dzintara pavedienu fizikāli mehāniskās īpašības	155
5.7.2. Re-winding of amber composite fibers	155	5.7.2. Kompozīta dzintara pavedienu pārtišana	155
5.7.3. Physico-mechanical properties of the ready PA6 7.8 Tex amber composite fibers	156	5.7.3. Gatavo kompozīta dzintara pavedienu PA6 7,8 Tex fizikāli mehāniskās īpašības	156
5.7.4. SEM examinations of amber composite fibers	157	5.7.4. Kompozīta dzintara pavedienu SEM pētījumi	157
5.7.5. Examination of the chemical stability of amber composite fibers	158	5.7.5. Kompozīta dzintara pavedienu ķīmiskās noturības pētīšana	158
Chapter 6. Industrial manufacture of amber composite fibers and optimization of parameters	159	6. nodaļa. Kompozīta dzintara pavedienu rūpnieciskā ražošana un parametru optimizēšana	159
6.1. Industrial manufacture of amber composite fibers	159	6.1. Kompozīta dzintara pavedienu rūpnieciskā ražošana	159
6.2. Manufacture of industrial sample of textile jacketing from manufactured amber composite fibers	160	6.2. Tekstila apvalku rūpniecisko paraugu izgatavošana no izstrādāto kompozīta dzintara pavedienu bāzes	160
6.2.1. Preparation of technological flow charts	161	6.2.1. Tehnoloģisko karšu sagatavošana	161
Summary of the results	162	Rezultātu apkopojums	162
6.2.2. Elongation under operating load, elongation to breaking and load at breaking	169	6.2.2. Pagarinājums pie darba slodzes, pagarinājums līdz trūkšanai, slodze pie trūkšanas	169
6.3. Studies of industrial samples of textile material	176	6.3. Tekstilmateriālu rūpniecisko paraugu pētījumi	176
6.3.1. Studies of mechanical properties	176	6.3.1. Mehānisko īpašību pētījumi	176
6.3.2. Studies of specific properties	179	6.3.2. Specifisku īpašību pētījumi	179
Secinājumi	186	Conclusions	186
Kopsavilkums	189	Summary	189
7. nodaļa. Dzintars ir neatņemama Baltijas dzīves sastāvdaļa	191	Chapter 7. Amber as an Integral Part of Life in the Baltics	191
ILLUSTRATIONS	197	ILUSTRĀCIJAS	197